

5.2.1 stimuleren teelt vanggewassen na hoofdteelt op zand en lössgronden:

- **Vanggewas mag niet in hetzelfde kalenderjaar worden vernietigd**, dit levert problemen op voor die ondernemers die na een (korte) hoofdteelt een vanggewas inzaaien én die in hetzelfde jaar aanplant willen doen van een (meerjarige) teelt. Denk hierbij aan bv boomkwekerij teelten. Hiermee is het niet meer mogelijk nog in het najaar de aanplant / inzaai van het gewas te doen. Voor het kunnen doen van een late teelt moet dan ook meer maatwerk mogelijk blijven, hier wordt op geen enkele wijze rekening mee gehouden.
- **Na de hoofdteelt geen bemesting meer toegestaan**, dit heeft een aantal gevolgen:
 - Zo kan er géén bemesting meer plaatsvinden voor de aanplant van bijvoorbeeld boomkwekerijgewassen, dus o.a. gewassen die laat in het najaar worden aangelegd. De huidige wetgeving voorziet hier (nog) wel in en is praktisch de laatste optie om t.b.v. de teelt nog een (dierlijke) meststoffen (o.a. compost / vaste mest) toe te passen.
 - Zo kan er geen bemesting meer plaatsvinden als in het kalenderjaar meerdere (productie) teelten plaatsvinden zoals hoofdteelt preiplanten, nateelt sla en vervolgens een nateelt spinazie (of ander combinaties van gewassen). A.g.v. de aangekondigde maatregel is het onmogelijk dergelijke kapitaalintensieve teelten toe te passen hetgeen vooral in de (grove) tuinbouw grote gevolgen heeft, zowel kwalitatief als kwantitatief alsook de concurrentiepositie en de voedselzekerheid. In Zuid Oost Nederland bevindt zich immers een groot areaal dat gebruikt wordt voor de teelt van tuinbouwgewassen. Hierbij worden vaak meerdere teelten in het jaar op het zelfde perceel toegepast.
 - Bij het samenstellen van de lijst voor vanggewassen worden drie indicatoren meegenomen namelijk: opname van stikstof, vorstgevoeligheid en geschiktheid vanggewas afhankelijk van hoofdteelt. Als hierbij o.a. naar vorstgevoeligheid wordt gekeken blijven slechts nog enkele vanggewassen over terwijl deze gewassen niets of beperkt bijdragen aan de andere indicatoren. Ook moet bij de samenstelling meer rekening gehouden worden met de diversiteit t.b.v. bestrijden aaltjes. Voor wat betreft vorstgevoeligheid zou dit geen of ondergeschikt criteria moeten bij het samenstellen van de lijst voor aangewezen vanggewassen, zeker als:
 - Deze vanggewassen in het kader van de meststoffenwet in het volgende jaar (dus vanaf 1 januari) ondergewerkt / vernietigd mag worden
 - Dit geen criteria is in het kader van het GLB-beleid (basis- / eco-premie)
 - Als er na de hoofdteelt geen meststoffen meer mogen worden aangewend, waaronder dierlijke meststoffen, dan heeft dit tevens grote gevolgen voor:
 - De vereiste mestopslagcapaciteit voor dierlijke mest omdat de periode waarin dierlijke mest kan worden uitgereden fors korter wordt. Hier is de mestmarkt niet op voorzien!
 - Arbeidspiek om mest te transporteren / uit te rijden in het voorjaar wordt fors groter. Hier is de hele mestdistributie niet op voorzien!
 - Dit wordt versterkt als het voorjaar a.g.v. weersomstandigheden pas "laat op gang komt".
 - Er is praktisch geen ruimte meer om verspreidt over het jaar mest aan te voeren om zodoende het risico van overschrijden mestnormen te beperken/voorkomen.
 - Hoewel er binnen de meststoffenwet normen gelden t.a.v. hoeveelheid fosfaat en stikstof dat gebruikt mag worden

moet er praktisch wel de mogelijkheid geboden worden hier als ondernemer/ bedrijf maximaal gebruik van te maken.

- Is het niet voor de hoofdteelt dan in het najaar als voorbereiding voor het volgende jaar (o.a. inzaai / aanplant hoofdteelt voor het volgende jaar).
- Het risico van overschrijden van de mestnormen neemt hierdoor alleen maar verder toe omdat in een nog kortere periode (voorjaar) alle mest moet worden aangewend en ondernemers afhankelijk zijn van weersomstandigheden, toestand van de bodem, beschikbaarheid loonwerker/mesttransporteur, beschikbaarheid analyse uitslagen aanvoer dierlijke mest alsook ingeval van heranalyse mestmonsters.
- Prijsopdrijvend effect mestafzetkosten omdat veehouders niet of onvoldoende beschikken over voldoende mestopslag om een langere periode, dan nu het geval is, de mest op te slaan.
- Door de piek van mest uitrijden in het voorjaar te leggen is mogelijk juist meer uitspoeling?!
- Er wordt onderschat wat het nut is om bij een vanggewas enige bemesting toe te passen. Het afvangen van nutriënten in de onderste grondlagen is alleen mogelijk als het vanggewas zich snel kan ontwikkelen (dus diepe beworteling), om dit te bereiken heeft het vanggewas in beginsel o.a. voldoende meststoffen nodig. Als hierop wordt bezuinigd dan is maar de vraag of het doel wordt behaald.
- Het gebruik van kunstmeststoffen wordt gestimuleerd.
- Het uitrijden van o.a. schuimaarde in het najaar is hierdoor ook niet meer mogelijk, dus niet voor 31 december maar wel vanaf 1 januari (geldt voor alle overige meststoffen)?!

5.2.3 Rotatie met rustgewassen

- **Op zandgronden in regio "zuid" wordt de rotatie met rustgewassen aangescherpt naar tenminste 1:3 (of 2:6),** dit was in het huidige beleid 1:4. Deze aanscherping heeft grote impact op de bedrijfsvoering / vruchtwisseling van ondernemers. Veelal resulterende is meer laag renderende gewassen.
 - Over de financiële impact voor ondernemers, daarmee dus ook de concurrentiepositie en bestaanszekerheid voor ondernemers blijkt niets.
- - Door het wegvallen van derogatie is de norm van N-dierlijk op grasland vanaf volgend jaar met ruim 80 kg op kleigrond en 60 Kg op zandgrond gedaald ten opzichte van een paar jaar geleden (dus voor de afschaling van derogatie). Daar bovenop is a.g.v. de aangewezen NV-gebieden een groot gebied de N-totaal norm met 20% verlaagd. Wordt dan ook nog eens gesproken om bepaalde gebieden ((Zuid Nederland) nog een extra korting op te leggen) Dit heeft o.a. voor een melkvee- /rundveebedrijf tot gevolg dat de eigen eiwitvoorziening in het gras, maar ook fosfaatbehoefte, in het geding is welke op zijn buurt weer gecompenseerd moet worden door nutriënten van buiten het bedrijf aan te voeren (dus meer krachtvoer / fosfaatbolussen, etc. Het is zeer onwenselijk dat door dalende N normen een melkveehouder N in de vorm van eiwit uit krachtvoer aan moet kopen om het eiwitgehalte in het rantsoen op peil te houden voor behoud van melkproductie maar vooral ook gezondheid van de koe! Het is algemeen bekend dat op productiegrasland de N-uitspoeling lager is dan in andere teelten, Hiermee is een verdere korting op o.a. grasland buitenproportioneel en doet geen recht aan de feitelijke situatie (o.a. uitspoelen fosfaat en stikstof). Tevens de vraag wanneer het besef komt dat niet alles controleerbaar is!

- **Lijst met toegestane gewassen wordt geactualiseerd.**

- Zoals eerder al op is aangedrongen is het wenselijk dat ook alle meerjarige teelten op de lijst van rustgewassen worden opgenomen. Het zijn vooral deze meerjarige teelten die een diepe beworteling hebben, daarmee op diepere grondlagen nutriënten opnemen en bijdragen aan een betere bodemkwaliteit. Juist meerjarige teelten voldoen aan de criteria zoals geformuleerd: "Rustgewassen zijn goed voor de kwaliteit van water en bodem. De kans op uitspoeling van stikstof en fosfaat is kleiner. Dat komt doordat de wortels van deze gewassen dieper de grond in gaan. Daardoor kunnen ze deze stoffen dieper uit de bodem halen. Rustgewassen zorgen ook voor veel organische stof in de bodem. En ze helpen ziekten en plagen in de bodem onder controle te houden. Een betere bodemkwaliteit zorgt ervoor dat de grond meer water kan opnemen. En dat dit sneller gebeurt". De volledige logica ontbreekt!
- Omwille van diversiteit is het wenselijk dat een agrarisch natuurmengsel standaard als rustgewas wordt aangemerkt (idem spontane opkomst). Volledige logica ontbreekt ook op dit punt. Naast het invullen t.b.v. rustgewas biedt een dergelijke mengsels ook op andere fronten grote voordelen die nu teniet worden gedaan omdat men vasthoudt aan de voorwaarde dat tenminste 2/3 deel van het mengsel moet bestaan uit gewassen die op de lijst staan van rustgewassen. A.g.v. deze voorwaarde wordt in plaats van biodiversiteit een monocultuur gestimuleerd. Dit geldt tevens voor alle pakketten binnen het ANLB.
- Geldt ook voor een onbemest vanggewas dat voor 1 september wordt gezaaid dat deze het volledige kalenderjaar moet blijven staan of moet deze tot 1 maart van het volgende jaar blijven staan zoals nu ook het geval is? Als het onbemest vanggewas tot 1 maart moet blijven staan is de vraag wat dit nog toevoegt?

5.3.2 Aanpassing van het stelsel van gebruiksnormen

- **Korting gebruiksnormen op basis van gebiedsgerichte benadering**, hier wordt gesproken over extra maatregelen (extra korting op de gebruiksnorm). Er is niet beschreven hoe hoog deze korting zal zijn en hoe deze zich verhoudt ten opzichte van de gebruiksnormen zoals momenteel bekend waarbij onderscheidt tussen wel of geen NV-gebieden. Onduidelijk is wat de effecten zijn van de NV-gebieden en in hoeverre door de daaruit voortvloeiende effecten zijn verwerkt in het onderhavige plan.

5.4.2 bezinkgreppel op de bufferstrook

- **In gebieden aangewezen als aandachtsgebieden fosfaat** worden maatregelen opgelegd om afspoeling van oppervlaktewater (met daaraan fosfaat) te voorkomen. Er wordt gesproken over het verplicht aanleggen van een bezinkgreppel bij de start van het groeiseizoen en dient te worden aangelegd op bufferstroken van tenminste 3 meter breed en bufferstroken langs KRW-waterlopen kleiner dan 3 meter. De greppel dient minimaal 1 meter te liggen (evenwijdig) vanaf de insteek van de sloot en is tenminste 10 cm breed en 60 cm diep (mag max. 30 cm breed zijn bij een vergelijkbare inhoud als een greppen van 10*60 cm) en geldt voor elke grondsoort voor zover is aangewezen als aandachtsgebied fosfaat. Er wordt opgemerkt dat deze greppels onderhouden moeten worden. Ten aanzien van deze maatregel wordt opgemerkt dat deze greppel weliswaar is gelegen op de bufferstrook maar wel degelijk onderdeel is

van het perceel (veelal als wendakker). Door tenminste 1 meter vanaf de insteek van de sloot een greppel te frezen wordt hierdoor het gebruik van het perceel extra beperkt terwijl slechts gesproken wordt dat "de aanleg (frezen of graven en huren van een werktuig) van een bezinkgreppel een eenmalige investering aan het begin van het groeiseizoen". Omdat de greppel intact moet blijven is de greppel en de strook tot de insteek van de beek ook niet meer als wendakker beschikbaar wat weer ten koste gaat van de oppervlakte die daadwerkelijk kan worden beteeld. Ook is geen rekening gehouden dat een dergelijke greppel gevaarlijke situaties kan opleveren voor zowel mens als dier, ongeacht de greppel 60 of slechts 20 cm diep is.

- Van belang is dat bij grondbewerkingen die dieper gaan dan 50 cm iedereen verplicht is een klikmelding te doen. Ook als ondernemers zouden kiezen voor een bredere greppel maar minder diep dan 60 cm is er extra risico op het beschadigen van eventueel aanwezig kabels en/of leidingen met alle gevolgen van dien. Hierover wordt niets gezegd. Dit geldt ook voor eventuele granaten uit de oorlog, zeker als greppels dieper gemaakt worden dan normale grondbewerking. bij het maken van een greppel wordt meer grond verzet dan ingeval van een grondbewerking.

Aanvullend wordt opgemerkt dat:

Er bij de doorgevoerde aanpassingen telkens losse aspecten gestuurd maar wordt er geen samenhangend beleid opgesteld dat rekening houdt en stuurt op een totaal plaatje, er ontbreekt dan ook totaal samenhangende visie m.b.t. de landbouw. Ondernemers worden op losse onderdelen telkens afgerekend. Op onderdelen is het beleid (ook het mestbeleid) vaak tegenstrijdig. Voor ondernemers wordt het dan ook steeds lastiger het totaal plaatje te overzien waarbij a.g.v. steeds groter worden bedrijven niet alleen de belangen maar ook de gevolgen, als blijkt dat niet is voldaan, steeds groter worden. Voor je het weet ben je een crimineel.

Zo wordt er op geen enkele wijze aandacht besteedt hoe te zorgen dat, bij beschreven maatregelen, in de toekomst te kunnen blijven voldoen aan een voedselzekerheid (zowel kwalitatief als kwantitatief).

Hierbij dan ook de vraag of hiermee in de toekomst nog wel voldoende voedsel beschikbaar is en de vraag of deze nog voor iedereen betaalbaar is.

Wat als het product niet meer voldoet aan de kwaliteitseisen (waaronder het ideaalbeeld). Een product zonder aantasting en een donker groene kleur verkoopt toch beter dan een gewas dat aantasting heeft van schimmels / insecten en/of qua kleur niet voldoet aan het ideaal. Nu al blijkt dat bemestingsadviezen voor diverse teelten vaak een hogere behoefte laat zien dan de huidige normen toestaan!

Als de maatregelen gevolgen hebben voor de zowel de kwantiteit als kwaliteit van het te oogsten gewassen / product is de vraag wat de gevolgen zijn voor de concurrentiepositie voor ondernemers maar ook Nederland binnen de EU.